

Систематизація інформації з фізичної реабілітації у ВНЗ фізкультурного профілю

Львівський державний університет фізичної культури (м. Львів)

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми.

Підготовка фахівців із високим ступенем готовності до професійної діяльності вимагає подальшого вдосконалення інформаційного забезпечення навчального процесу та науково-дослідної діяльності. Процеси використання інформації, її надання потребують особливих підходів до його організації й розвитку. Повнота, своєчасність, доступність інформації є критерієм корисності інформаційного забезпечення. Від його якості у цілому залежить також рівень підготовки фахівців. Більшість ВНЗ фізкультурного профілю сьогодні не спроможні фінансово достатньо повно забезпечити інформаційні потреби викладачів і студентів: хоча як такого дефіциту навчальної й наукової літератури не існує – її вартість є високою [1]. Водночас спеціальність 24.00.03 “Фізична реабілітація” у спеціалізованих ВНЗ та підготовка науково-педагогічних кадрів вимагає наявності відповідного інформаційного забезпечення, у якому можна знайти відповіді на численні запитання щодо проблем проведення досліджень з обраного напрямку [2]. Успіх наукової праці потребує своєчасного отримання інформації для виконання дослідження на високому науковому рівні та її передання для впровадження отриманих результатів у загальносвіттовий науково-комунікаційний обіг і практичного застосування. Результативність наукових досліджень значною мірою залежить від ефективності їх інформаційного забезпечення, від того, наскільки повно й своєчасно задовольняються інформаційні потреби студентів, магістрів, учених, до чого безпосередньо причетні й бібліотеки [3].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано в межах основної теми 1.5 Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури й спорту на 2011–2015 рр.

Завдання дослідження – проаналізувати стан інформаційного супроводу навчального процесу та наукових досліджень із фізичної реабілітації у вищому навчальному закладі фізкультурного профілю.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Інформаційний супровід навчального процесу та науково-дослідної діяльності у вищій фізкультурній освіті вимагає надання певним чином структурованої інформації, формування єдиного інформаційного середовища, яке має стати максимально доступним кінцевому користувачу. Сьогодні в кожному вищому навчальному закладі фізкультурного профілю інформацію накопичують, систематизують, аналітично опрацьовують, тематично впорядковують у вигляді друкованої (каталоги) чи електронної (електронний каталог) інформаційно-пошукової системи. Традиційний пошук інформації за посередництва друкованої інформаційно-пошукової системи відтепер суттєво поступається комп'ютерним технологіям (мережі Інтернет), яким надають перевагу студенти, магістранти, молоді дослідники та викладачі ВНЗ. І це зрозуміло, бо традиційний пошук інформації в бібліотеках має свої недоліки, в основі яких – зайві часові витрати й відсутність знань роботи з каталогами, а інший, електронний, дає змогу отримати її безперешкодно, посторінково, із можливістю одночасного читання чи ксерокопіювання, збереження і без відвідування бібліотеки й самостійного пошуку. Водночас науковці, котрі здійснюють дослідження протягом останніх 10 років, можуть простежити тенденцію радикальних змін у доступі до наукової інформації порівняно з тим періодом, коли єдиним джерелом інформації для них були бібліотеки. Тепер учені мають можливість посилатися як на паперові, так і на електронні видання; більшість (80 %) використовує пошукові системи мережі Інтернет, а решта – каталоги бібліотек.

Сучасні умови навчально-освітнього процесу та науково-дослідної діяльності істотно впливають на форми, способи й засоби інформаційного забезпечення. Його розглядають уже не тільки як сукупність процесів із підготовки та представлення спеціально підготовленої наукової інформації для розв'язання управлінських чи науково-технічних завдань відповідно до етапів їх виконання із застосуванням різних напрямів (режимів) задоволення інформаційних потреб, а як дослідження попиту на інформацію та кількість цієї інформації для виконання наукових завдань і досліджень.

Ініціатива тепер належить не користувачеві, який шукає потрібну інформацію й звертається до послуг інформаційної служби, а фахівцям інформаційної служби, котрі самостійно пропонують користувачу потрібну йому інформацію, готують і надають структуровані інформаційні джерела для розв'язання наукових завдань відповідно до етапів його виконання. Сьогодні висуває до системи інформаційного забезпечення достатню велику кількість вимог, зумовлених специфікою науково-дослідної діяльності. Інформаційна діагностика стану й розвитку такого важливого для ВНЗ фізкультурного профілю напрямку, як фізична реабілітація, спонукала до аналізу величезної кількості інформаційних джерел, що зібрані, систематизовані, аналітично опрацьовані в бібліотеці Львівського державного університету фізичної культури, та дала змогу встановити, яким інформаційним потенціалом володіє галузь у підготовці фахівців напрямку підготовки “Здоров'я людини” спеціальності “Фізична реабілітація”.

Для визначення стану інформаційного забезпечення необхідними інформаційними ресурсами переглянуто систематичний каталог і предметний каталог із фізичного виховання й спорту, картотеки авторефератів дисертацій та дисертацій, захищених у ЛДУФК; опрацьовано, систематизовано й бібліографічно описано 2071 першоджерело 1273 авторів із 105 видань. Відібрана та тематично структурована інформація дала змогу встановити, що в тематико-видовій структурі інформаційного забезпечення спеціальності переважають наукові статті, надруковані в спеціалізованих журналах. Зокрема, найбільше статей із фізичної реабілітації (станом на 1 січня 2012 р.) друкують журнали “Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту” (241 джерело), “Медична реабілітація, курортологія, фізіотерапія” (127 джерел), “Слобожанський науково-спортивний вісник” (105 джерел), “Фізіотерапія, бальнеологія, реабілітація” (78 джерел), “Спортивний вісник Придніпров'я” (75 джерел), “Теорія і методика фізичного виховання і спорту” (61 джерело) тощо; та збірники наукових праць: “Молода спортивна наука України” (249 джерел), “Физическое воспитание студентов творческих специальностей” (45 джерел), “Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві” (38 джерел) тощо. Бібліотека нараховує у фонді п'ять монографій, 19 навчальних посібників, 19 навчально-методичних видань, 35 авторефератів дисертацій із тематики фізичної реабілітації. Серед величезної кількості інформаційних джерел – десять підручників, серед яких – три видання найвідомішого в Україні першого підручника “Фізична реабілітація” (автор – В. М. Мухін), написаного державною мовою, який у номінації “Кращий підручник року” 2011 р. удостоєний премії Національного олімпійського комітету. Окрім друківаних джерел інформації, у каталогах бібліотеки відображено картки з бібліографічним описом електронних джерел, зокрема є бібліографічні описи статей з електронного наукового вісника “Спортивна наука України” (<http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/SNU/title.html>).

У результаті аналітико-синтетичного опрацювання первинних інформаційних ресурсів упорядковано анотований бібліографічний покажчик друківаних та електронних джерел із назвою “Фізична реабілітація”, у якому бібліографічні записи сформовано за рубриками і представлено за алфавітним принципом подання інформаційного матеріалу (прізвище автора(-ів), назва статті, книги, брошури, автореферату). Кожне інформаційне джерело анотоване трьома мовами (українською, російською та англійською). До переліку електронних джерел увійшли статті з електронного наукового видання “Спортивна наука України”. Ознайомитися з бібліографічним покажчиком можна в бібліотеці Львівського державного університету фізичної культури.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Проблема інформаційного забезпечення галузі фізичної культури і спорту кожний ВНЗ фізкультурного профілю сьогодні, на жаль, розв'язує самотужки. Зокрема, Львівський державний університет фізичної культури пропонує своє бачення щодо інформаційного забезпечення навчально-освітнього процесу та науково-дослідної роботи, тому вдається до аналітико-синтетичного опрацювання інформації, яке найповніше розкривається в систематизованому вигляді – науково-тематичних бібліографічних покажчиках. Саме такі видання покликані з максимальною повнотою на підставі вивчення й узагальнення первинних джерел інформувати фахівців галузі про нові інформаційні ресурси, розкрити склад галузевого документального потоку та завдяки цілеспрямованому накопиченню інформації є важливим засобом орієнтування в основних напрямках останніх наукових досліджень галузі.

Список використаної літератури

1. Єрмаков С. С. Наукові інформаційні аспекти фізкультурної освіти / С. С. Єрмакова // Актуальні проблеми фізкультурної освіти : матеріали II електрон. наук. конф. – Х., 2006. – С. 3–6.
2. Єрмаков С. С. Спеціальність 24.00.03 “Фізична реабілітація” в інформаційному науковому просторі / С. С. Єрмаков // Роль фізичної культури як вагомого фактора покращення стану здоров'я населення і модернізації стилю життя : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. – Івано-Франківськ, 2006. – С. 20–21.
3. Філіпова Л. Інформаційне забезпечення наукових досліджень: тенденції розвитку (на прикладі медичної науки) / Л. Філіпова, Н. Артамонова // Вісник книжкової палати. – 2009. – № 3. – С. 24–31.

Анотації

У статті розглянуто систему інформаційного забезпечення з фізичної реабілітації у ВНЗ фізкультурного профілю. Показано, що у Львівському державному університеті фізичної культури для полегшення знаходження інформації впорядковано науково-тематичне бібліографічне видання “Фізична реабілітація”, у якому відібрано, опрацьовано й систематизовано інформацію з цієї тематики. Установлено, що інформаційне забезпечення навчально-освітнього процесу та науково-дослідної діяльності за спеціальністю „Фізична реабілітація”, за якою готують фахівців у ВНЗ, є значним за обсягом, однак у його тематико-видовій структурі переважають наукові статті у фахових і нефахових виданнях. Виявлено, що наукову інформацію з фізичної реабілітації можна отримати також в електронному форматі – у науковому виданні “Спортивна наука України”, яке належить ЛДУФК.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, підготовка фахівців, інформаційна діагностика, інформаційне забезпечення.

Ирина Свистельник. Систематизация информации по физической реабилитации в высших учебных заведениях физкультурного образования. В статье рассмотрена система информационного обеспечения физической реабилитации в вузах физкультурного профиля. Показано, что во Львовском государственном университете физической культуры для облегчения поиска информации систематизировано научно-тематическое библиографическое издание „Физическая реабилитация”, в котором отобраны, обработаны и упорядочены сведения по данной тематике. Установлено, что информационное обеспечение учебно-образовательного процесса и научно-исследовательской деятельности по специальности „Физическая реабилитация”, по которой готовят специалистов в вузах, является значительным по объему, однако в его тематико-видовой структуре преобладают научные статьи в профессиональных и непрофессиональных изданиях. Выведено, что научную информацию по физической реабилитации можно получить также в электронном формате – в научном издании “Спортивная наука Украины”, которое принадлежит ЛГУФК.

Ключевые слова: информационное обеспечение, подготовка специалистов, информационная диагностика, информационное обеспечение.

Irina Svistelnik. Systematization of Information on Physical Rehabilitation in PE Institutions of Higher Education. A system of information support of the physical rehabilitation of PE educational establishments has been researched in this article. It is shown that the Lviv State University of Physical Education has systematized bibliographical thematic publication “Physical rehabilitation”, which processes and arranges information on the subject. This has been done to make the information search easier. Information provision in educational institutions and research activities in the field of “Physical rehabilitation” is significant in volume, but its subject-specific structure is dominated by the scientific articles in professional and non-professional publications. The scientific information on the physical rehabilitation is also available in electronic format - in a scientific publication of “Sports Science of Ukraine”, which belongs to LGUFC.

Keywords: information provision, training, information diagnosis, information.